

Список використаних джерел та літератури:

1. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К. : Шкільний світ, 2001.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004.
3. Кремень В. Г. Для чого навчання, що не формує особистість? / В. Г. Кремень // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 3.
4. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5-ти т. – Т. 1. – К. : Радянська школа, 1977. – С. 403–613.
5. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5-ти т. – Т. 4. – К. : Радянська школа, 1977. – С. 393–626.
6. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5-ти т. – Т. 4. – К. : Радянська школа, 1977. – С. 393–626.

Анотація

Г.Н.Исаева

Педагогическое творчество учителя как основа формирования творческой личности ученика в условиях профильной школы

В статье идет речь о формировании творческого учителя. Акцентируется внимание на развитии инициативы и творчества учителя, что способствует формированию творческой личности ученика. Показывается внос В.А.Сухомлинского в разработку изучения теории и практики становления творческого учителя.

Ключевые слова: педагогическое творчество учителя, формирования творческой личности, профильная школа.

Summary

G.M.Isayeva

Pedagogical Creativity of a Teacher as a Basis of Formation of Creative Personality of a Pupil under the Profile School Conditions

The article deals with the formation of creative teacher. The attention is paid to the development of initiative and creativity of a teacher, which helps to the formation of creative personality of a pupil. The contribution of V.O.Sukhomlins'kyi into the development of study of the theory and practice of creative teacher formation is shown.

Key words: pedagogical creativity of a teacher, formation of a creative personality, profile school.

Дата надходження статті: „2” вересня 2011 р.

УДК 378. 096. 018.7 (045)

Н.В.КАЗАКОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)

**Основні напрями роботи відділу педагогічної практики
у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії**

У статті на основі досвіду роботи визначено основні напрями роботи відділу педагогічної практики у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, до яких віднесено організаційну, методичну, наукову роботу зі студентами, керівниками практики академії та баз практики; аналіз результатів практики; контроль і керівництво практикою, а також розкрито їх зміст.

Ключові слова: педагогічна практика, відділ педагогічної практики, напрями роботи відділу практики.

Постановка проблеми в загальному вигляді... У системі професійно-педагогічної підготовки студентів педагогічна практика займає особливе місце. Вона створює реальні можливості для формування готовності майбутніх учителів, вихователів до проведення навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку; потреби здобувати і застосовувати теоретичні знання, засвоювати передовий педагогічний досвід, а також проникнутися любов'ю і повагою до обраної професії. Науково обґрунтована система організації практики у вищому начальному педагогічному закладі може бути створена при певних умовах. Однією з таких умов є створення відділу педагогічної практики у вищому педагогічному навчальному закладі, основні напрями роботи якого розкриємо у статті.

Аналіз досліджень і публікацій... Питання організації педагогічної практики та шляхів підвищення її ефективності у підготовці студентів розкрито у працях Е.А.Гришина, Н.Д.Демидчука, О.М.Мельник, В.І.Юрченко та ін. У працях В.К.Розова, А.І.Піскунова відображаються загальні та

методологічні питання організації педагогічної практики. Методичні аспекти педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи висвітлені у працях Л.В.Борікової, Г.М.Коджаспірової, М.К.Козія та ін. Проблему єдності теорії і практики у підготовці учителя розглядають науковці О.О.Абдуліна, Н.І.Бібік, А.М.Бойко, Н.М.Дем'яненко, І.А.Зязюн, О.Я.Савченко, Л.О.Хомич та ін. Безумовно, кожна з наукових праць вище зазначених авторів є самодостатньою, цінною для удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів. Однак у працях недостатньо охарактеризована така важлива умова організації практики, як забезпечення відділом педагогічної практики оптимального середовища для самостійної діяльності студентів у період педагогічної практики. Тому виникла необхідність у теоретичному обґрунтуванні цієї умови.

Формулювання цілей статті... Метою статті є розкриття основних напрямів роботи відділу педагогічної практики, які забезпечують оптимальне середовище для самостійної діяльності майбутніх учителів у період різних видів практики (на прикладі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії).

Виклад основного матеріалу... Професійно-педагогічна підготовка студентів у процесі педагогічної практики є складним процесом, який вимагає цілеспрямованого керівництва. Але ускладнення діяльності студентів у період практики визначає і зміну характеру цього керівництва. Чітка регламентація діяльності студентів 2-3 курсів з боку керівників практики змінюється поступовим посиленням самостійності і творчої активності майбутніх учителів і вихователів. У Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії організовуються та проводяться різні види практики на факультетах початкової освіти та філології, дошкільної освіти, факультеті мистецтв, на магістратурі зі спеціальностей „Початкова освіта”, „Дошкільна освіта”, „Музичне мистецтво”*, „Образотворче мистецтво”*, „Хореографія”*, „Управління навчальним закладом”, які здійснюються на засадах наступності, неперервності, дослідницького спрямування з поступовим формуванням і поглибленням професійних умінь, які забезпечують успішну професійну діяльність.

Виходячи з цього, у вересні 2008 р. було створено відділ педагогічної практики, мета якого – створити сприятливі умови студентам для проходження усіх видів педагогічної практики на I-IV освітньо-кваліфікаційних рівнях „молодший спеціаліст”, „бакалавр”, „спеціаліст”, „магістр”. До основних напрямів роботи відділу педагогічної практики віднесено такі [10]: організаційна робота зі студентами, керівниками практики академії та баз практики; методична робота зі студентами, керівниками практики академії та баз практики; наукова робота; аналіз результатів практики; контроль і керівництво практикою. Розкриємо зміст роботи відділу практики за окресленими напрямками.

Організаційна робота. Проректором з педагогічної практики затверджуються графіки проведення педагогічної практики, плани та розклади усіх видів практики на усіх факультетах, а також затверджуються графіки консультацій керівників практики. Відповідно до них працівниками відділу педагогічної практики організовуються усі види практики згідно навчальних планів усіх факультетів та графіків їх проведення. Організація педагогічної практики працівниками відділу педагогічної практики (начальник відділу, методист відділу) під керівництвом проректора з педагогічної практики здійснюється відповідно до нормативно-правових документів, які подано у таблиці 1 (див. табл. 1).

Проходження практики студентами вищих педагогічних навчальних закладів передбачено Законом України „Про освіту” від 23 травня 1991 року № 1060-XII [3] та Законом України „Про вищу освіту” від 17 січня 2002 року № 2984-III [4]. На виконання цих законів розроблено для вищих навчальних закладів Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затверджене наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93. Згідно з Положенням № 93 у цьому випадку до вищих навчальних закладів належать технікуми (училища), коледжі, інститути, консерваторії, академії, університети тощо. Ці нормативні документи, власне, встановлюють порядок і особливості проходження практики студентами Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії [11]. Протягом останнього десятиріччя декілька разів змінювалась система оплати педагогічних працівників. Так, відбулися зміни в Інструкції про оплату праці та розміри ставок заробітної плати професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів згідно з Наказами Міносвіти N 107 (з0195-96) від 09.04.96; N 252 (з0421-96) від 25.07.96; Наказом МОН N 161 (з0303-01) від 29.03.2001; Наказом Міністерства освіти і науки N 557 (з1130-05) від 26.09.2005. Проте питання педагогічної практики в цих інструкціях не знайшли свого місця; оплата за педагогічну практику проводиться на підставі Інструкції про застосування в педагогічних училищах положення про виробничу практику, затвердженої ще міністром освіти СРСР у 1988 р. У нових нормативних і методичних документах щодо організації педагогічної практики повинні бути відображені інновації, котрі здійснюються сьогодні в освіті. Тому згідно зі статтею 34 розділу VI „Вчена рада” Закону України „Про вищу освіту” Вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, яка є колегіальним органом вищого навчального закладу четвертого рівня акредитації, схвалено Інструкцію про оплату

праці педагогічним працівникам за керівництво практикою студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 6 від 25 червня 2011 р.) [5].

Таблиця 1

Документальне управління педагогічною практикою студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Рівень		Суб'єкт/об'єкт управління	Види документів управління практичною підготовкою
1 рівень (держав)		Кабінет Міністрів України Міністерство освіти і науки України Органи місцевого самоврядування	- Державний стандарт освіти, - закони України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про вищу освіту"; - Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні; - Державна програма "Вчитель"; - Указ Президента України "Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні"; - Національна програма "Освіта" (Україна XXI століття); - Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах; - Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України; - Інструкція про застосування в педагогічних училищах положення про виробничу практику.
2 рівень (академія)		Ректор Проректор з педагогічної практики Відділ педагогічної практики	Статут вищого навчального закладу, Концепція практичної підготовки фахівців; Орієнтовне положення про проведення практики студентів вищих педагогічних закладів в умовах ступеневої підготовки фахівців; Інструкція про оплату праці педагогічним працівникам за керівництво практикою студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії; навчальний план; графік навчального процесу; програми педагогічної практики (навчальні, робочі); картка навантаження викладача; графік консультацій викладачів кафедр; методичні рекомендації; договори про співпрацю із базами практики; направлення студентів на практику; сесійні відомості груп.
3 рівень (керівник практики)	школи, ДНЗ	Директор, завідувач, завуч, методист, учитель, вихователь	Відношення зі шкіл, розпорядок по школі про розподіл студентів; відгук про практикантів; характеристика на студентів.
	академії	Викладач кафедри, Методист практики	Журнал, залікова книжка; звіт керівника.
4 рівень (студент)		Студент	Індивідуальний план роботи студента-практиканта; звітна документація з педагогічної практики.

Спільно з управлінням освітою добираються бази практики, укладаються договори про співпрацю на 3-5 років. Студенти факультетів початкової освіти та дошкільної освіти проходять педагогічну практику на базі освітньо-виховних закладів м. Хмельницького та Хмельницької області. Студенти факультету мистецтв проходять практику на базі Палацу творчості дітей та юнацтва, Хмельницького обласного музично-драматичного театру імені Михайла Старицького, Хмельницької дитячої школи мистецтв, міського Будинку культури, центру національного виховання учнівської молоді, Хмельницької обласної філармонії, де є цікавий досвід педагогічної діяльності та професійні кадри завжди готові бути консультантами для студентів, продемонструвати зразки педагогічної діяльності,

нетрадиційні інноваційні підходи та технології педагогічної діяльності. Укладено договори з такими літніми оздоровчими таборами: МДЦ „Артек” (АР Крим), „Супутник” (м.Київ), „Днепр” (сmt.Лазурне, Скадовського району, Херсонської області), „Бакота” (с.Гораївка, Кам'янець-Подільського району), „Чайка” (с.Головчинці, Летичівського району), „Джерельце” (с.Жилинці, Ярмолинецького району) та ін.

Система партнерства Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії і баз практики включає в себе спільну відповідальність за розробку та реалізацію програм педагогічної практики студентів; структури і змісту педагогічної практики; методик викладання дисциплін спеціалізації та дисциплін навчального плану школи; методик перевірки знань учнів; методик оцінки практичної роботи студентів; спільної перевірки кінцевого результату професійно-педагогічної підготовки; програм підвищення кваліфікації. Ефективними формами співпраці вищого педагогічного навчального закладу та баз практики є: узгодженість єдиної кадрової, науково-дослідної політики вищого педагогічного навчального закладу і бази практики; спільна діяльність викладачів академії і вихователів, учителів у розробці програм, посібників, методичних рекомендацій з педагогічної практики; проведення спільних семінарів, наукових консультацій; читання лекцій, курсів, спецкурсів; обмін науково-методичною літературою та інформацією з проблем виховання, навчання і розвитку дитини тощо; спільне проведення професійних конкурсів, „круглих столів”; здійснення дослідницької діяльності, проведення експериментів; узагальнення педагогічного досвіду, оформлення відеоматеріалів; визначення з базою практики функцій суб'єктів управління і самоуправління педагогічною практикою, чітких критеріїв оцінювання роботи практикантів. Спільно з адміністрацією баз практики м. Хмельницького оформляються довідки на оплату керівникам практики шкіл і дошкільних навчальних закладів.

Здійснюється розподіл студентів по підгрупах за місцями практики, пишуться накази про організацію переддипломної педагогічної практики студентів та видаються студентам направлення у місця проходження практики.

Методична робота. Працівниками відділу педагогічної практики організуються і проводяться настановчі конференції та інструктажі до кожного виду педагогічної практики (в рік орієнтовно 5 настановчих конференцій, 30 інструктажів). Публікуються методичні посібники, рекомендації та вказівки до проведення кожного виду практики для студентів і керівників практики. Зокрема, за останні роки видано друком такі публікації: 9 методичних посібників [9], 29 методичних рекомендацій [7], 4 інформаційних збірники з проблем педагогічної практики [2], 3 збірники студентських наукових статей [8]. Значним досягненням відділу педагогічної практики є розробка інформаційного наповнення для розділу „Педагогічна практика” сайту академії, де подано детальну інформацію щодо змісту, організації та проведення кожного виду практики на усіх факультетах і магістратурі за спеціальностями. У розділі розміщено інформацію про бази та керівників педагогічної практики, графіки її проходження, вимоги до оформлення звітної документації з кожного виду практики. А також на сайті постійно публікуються новини про події, які стосуються педагогічної практики. Важливу роль у практичному навчанні студентів відіграє кабінет педагогічної практики, який є центром, де зібрано основні матеріали практики.

Наукова робота. Працівники відділу педагогічної практики беруть активну участь міжнародних науково-практичних конференціях, науково-практичних форумах; всеукраїнських науково-практичних конференціях, науково-методичних семінарах; міжвузівських науково-практичних конференціях, авторських семінарах, зокрема у авторському семінарі Ш.О.Амонашвілі „Основи гуманно-особистісного підходу до дітей в освітньому просторі” (листопад, 2010). Відділом педагогічної практики організуються та проводяться круглі столи, спільні засідання відділу та кафедр академії. Так, 22 лютого 2011 р. організовано та проведено круглий стіл „Актуальні проблеми виховної роботи з молодшими школярами у позаурочний час”. У ньому брали участь заступники директорів з навчально-виховної роботи у початковій школі, педагоги-організатори, вчителі початкових класів НВО № 9, НВК № 10, ЗОШ I-III ст. №13, СЗОШ I-III ст. №15, ліцею № 17 м. Хмельницького, викладачі кафедри шкільної педагогіки та психології. За матеріалами круглого столу видано збірник „Актуальні проблеми виховної роботи з молодшими школярами у позаурочний час” [1]. За результатами переддипломної педагогічної практики студенти 5-6 курсів і слухачі магістратури пишуть наукові статті, які редагуються працівниками відділу практики та виходять друком у збірниках студентських статей [8].

Аналіз результатів практики. Протягом навчального року систематично здійснюється аналіз результатів кожного виду практики, проводяться письмові опитування серед студентів, а також організуються звітні конференції за підсумками різних видів педагогічної практики. На усіх конференціях присутні керівники практики базових дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, де студенти проходили різні види практики.

Контроль і керівництво практикою. Постійно здійснюється контроль за дотриманням студентами і керівниками графіку та розкладу проведення усіх видів практики; координується робота керівників практики, підтримується зв'язок зі старостами груп. Крім того, систематично відвідуються студенти на практиці у дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах, оформляються картки контролю і перевірки; надається методична допомога молодим керівникам практики, проводяться індивідуальні бесіди зі студентами та керівниками практики.

Висновки... Відділ педагогічної практики є структурним підрозділом Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, який планує і організовує різні види педагогічної практики, здійснює контроль за якістю та ефективністю проведення педагогічної практики, а також веде облік і звітність з питань педагогічної практики. До перспектив розвитку відділу відносимо наступні: розробку організаційно-методичного забезпечення педагогічної практики на факультеті мистецтв зі спеціальностей „Хореографія”*, „Образотворче мистецтво”*; створення відеопрезентації кожного виду педагогічної практики студентів і слухачів магістратури з усіх спеціальностей та ін.

Список використаних джерел та літератури:

1. Актуальні проблеми виховної роботи з молодшими школярами у позаурочний час : [матеріали круглого столу (Хмельницький, 22 лют. 2011 р.)] / укл. Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова, А. О. Кашук. – Хмельницький : ПП „А. В. Царук”, 2011. – 135 с.
2. Вісник педагогічної практики (до 90-річчя Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії) / укл. Н. В. Казакова, А. О. Кашук, Л. А. Машкіна. – Хмельницький : ПП „Ю. І. Горенюк”, 2011. – 158 с.
3. Закон України „Про освіту” : [підписаний Президентом України 23 березня 1996 р.]. – К. : Генеза, 1996. – 36 с.
4. Закон України „Про вищу освіту” від 17.01.2002. № 2984 – III // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / [за заг. ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського]. – К. : ФОРУМ, 2003. – С. 175–231.
5. Інструкція про оплату праці педагогічним працівникам за керівництво практикою студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії / [укл. Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова]. – Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2011. – 17 с.
6. Машкіна Л. А. Педагогічна практика Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: історія та сучасність / Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова. – Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2011. – 77 с.
7. Машкіна Л. А. Педагогічна практика з позакласної виховної роботи в школі : [метод. реком. для студентів зі спеціальності „Початкове навчання”] / Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова. – Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2008. – 32 с.
8. Модернізація початкової освіти: сутність, пошуки нових підходів та перспективи розвитку : [збірник статей студентів і слухачів магістратури зі спеціальності „Початкове навчання”] / [укл. Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова, А. О. Кашук]. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – 134 с.
9. Організаційно-методичні засади виховної роботи в літніх оздоровчих таборах : [метод. посіб.] / В. Д. Гаврішко, І. М. Шоробура, Л. А. Машкіна, Н. В. Казакова. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – 195 с.
10. Положення про відділ педагогічної практики Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії / [укл. Н. В. Казакова]. – Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2010. – 18 с.
11. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України // наказ Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351 (0351281-94 від 20.12.94)).

Анотація

Н.В.Казакова

Основные направления работы отдела педагогической практики в Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии

В статье на основе опыта работы определены основные направления работы отдела педагогической практики в Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии. К ним отнесено организационную, методическую, научную работу со студентами, руководителями практики академии и баз практики; анализ результатов практики; контроль и руководство практикой, а также раскрыто их содержание.

Ключевые слова: педагогическая практика, отдел педагогической практики, направления работы отдела практики.

Summary

N.V.Kazakova

Basic Tendencies of Work of Pedagogical Practice Department at Khmelnytsky Humanitarian-Pedagogical Academy

On the basis of work experience main directions of pedagogical practice department at Khmelnytsky Humanitarian-Pedagogical Academy have been defined in the article. To them belong: organizational, methodical, scientific work with the students, with supervisors of practice at the Academy and bases of practice; analysis of practice's results; control and management of practice and also their content is revealed.

Key words: pedagogical practice, pedagogical practice department, directions of work of pedagogical practice department.

Дата надходження статті: „24” лютого 2012 р.